

Vodič za ocjenjivanje prijedloga projekata za potprogram za okoliš u okviru programa LIFE za 2017.

Ovim se dokumentom javnosti želi objasniti kriterije i postupke koji će se koristiti za ocjenjivanje prijedloga projekata za program LIFE podnesenih u okviru poziva za „tradicionalne projekte” u okviru potprograma za okoliš za 2017.

U tekstu se prema potrebi upućuje na sljedeće službene dokumente tijekom postupka ocjenjivanja: Uredba (EZ) br. 1293/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2013. o uspostavljanju Programa za okoliš i klimatske aktivnosti (LIFE), SL L 347 od 20. 12. 2013.; Provedbena odluka Komisije 2014/203/EU od 19. ožujka o donošenju višegodišnjeg programa rada za program LIFE za razdoblje 2014. – 2017., SL L 116 od 17. 4. 2014.; Smjernice za podnositelje zahtjeva za prioritetno područje okoliša i učinkovitog korištenja resursa u okviru programa LIFE za 2017.; Smjernice za podnositelje zahtjeva za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti u okviru programa LIFE za 2017.; Smjernice za podnositelje zahtjeva za prioritetno područje okolišnog upravljanja i informacija za 2017.; model ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa LIFE.

Napomene: Neslužbeni prijevod

U slučaju odstupanja mjerodavna je izvorna verzija na engleskom jeziku:

<http://ec.europa.eu/environment/life/funding/life2017/index.htm>

Ministarstvo zaštite okoliša i energetike nije odgovorno za moguće pogreške ili kriva tumačenja nastala uslijed korištenja ovog dokumenta.

Sadržaj

1. OPĆE NAPOMENE	3
2. FAZA OTVARANJA*	4
3. FAZA DODJELE	5
4. FAZA TEHNIČKOG ODABIRA	8
5. FAZA PODNOŠENJA I ISKLJUČIVANJA	10
6. FAZA FINACIJSKOG ODABIRA.....	11
7. USPOSTAVA PRELIMINARNOG DUGAČKOG POPISA PRIJEDLOGA KOJI ULAZE U FAZU REVIZIJE.....	14
8. ODLUKA O OCJENI I OBAVJEŠĆIVANJE ODBORA ZA PROGRAM LIFE	17
9. FAZA REVIZIJE	17
10. UPORABA PRIJEDLOGA S PRELIMINARNOG DUGAČKOG POPISA KOJI OBUHVAĆA DODATNIH 30 % UZ 100 % DOSTUPNIH PRORAČUNSKIH SREDSTAVA (PRIČUVNI POPIS).....	18
11. KONAČNI POPIS PROJEKATA KOJI ĆE SE FINANCIRATI TE PRIČUVNI POPIS	18
12. POTPISIVANJE UGOVORA O DODJELI BESPOVRATNIH SREDSTAVA	18
13. DETALJNI OBRASCI ZA OCJENJIVANJE PRIJEDLOGA U PODRUČJU OKOLIŠA.....	19

1. OPĆE NAPOMENE

Ovaj se vodič za ocjenjivanje odnosi **SAMO** na odabir **pilot-projekata, demonstracijskih projekata, najbolje prakse i projekata informiranja, podizanja svijesti i širenja informacija programa LIFE** u smislu članka 2. točaka (a), (b), (c) i (h) Uredbe o programu LIFE.

U pogledu ocjenjivanja integriranih projekata, projekata tehničke podrške, izgradnje sposobnosti, pripremnih projekata, operativnih bespovratnih sredstava i financijskih instrumenata programa LIFE pogledajte odgovarajuće dokumente dostupne na web-mjestu programa LIFE.

Postupak ocjenjivanja, odabira i dodjele provode Europska komisija i Izvršna agencija za MSP-ove (EASME), dalje u tekstu „javni naručitelj“, uz pomoć konzorcija neovisnih stručnih ocjenjivača, dalje u tekstu „izvođač“. Međutim, javni naručitelj i dalje je odgovoran za cijeli postupak, uključujući dodjelu konačnih ocjena, sastavljanje popisa prijedloga koji će se sufinancirati te odbacivanje prijedloga.

Ovaj se dokument odnosi samo na poziv na podnošenje prijedloga za 2017. u okviru potprograma za okoliš programa LIFE.

U bazu podataka ESAP (eng. *Evaluation and Selection Award Procedure*) programa LIFE unose se samo prijedlozi koje javni naručitelj primi putem internetskog alata eProposal prije roka, tj. do **12. rujna 2017. u 16:00 sati** prema lokalnom vremenu u Bruxellesu za potprogram okoliša i učinkovitog korištenja resursa, odnosno do **14. rujna 2017. u 16:00 sati** prema lokalnom vremenu u Bruxellesu za potprogram prirode i bioraznolikosti/okolišnog upravljanja i informacija te koji nakon toga prođu fazu otvaranja (vidi točku 2.).

Sve informacije i dokumenti koji se podnesu drukčije ili nakon roka neće se uzeti u obzir osim ako to javni naručitelj izričito zatraži.

Nakon završetka upisa prijedloga u bazu podataka ESAP pojedinačni će ocjenjivači imati pristup toj bazi podataka te će moći unositi svoje primjedbe i bodove na temelju sadržaja ovog dokumenta.

Osnovna načela odabira i ocjenjivanja

Projekti u skladu s člankom 2. točkama (a), (b), (c) i (h) Uredbe o programu LIFE

Odabir **pilot projekata, demonstracijskih projekata, projekte najbolje prakse i projekata informiranja, podizanja svijesti i širenja informacija** u smislu članka 2. točaka (a), (b), (c) i (h) Uredbe o programu LIFE temelji se na istoj tehničkoj metodologiji za odabir projekata i na njih se primjenjuju slični kriteriji prihvatljivosti i dodjele, kako je navedeno u ovom dokumentu.

Svi ocjenjivači iz javnog naručitelja i izvođača svoju ocjenu prijedloga moraju temeljiti na odredbama ovog vodiča za ocjenjivanje, koristeći se kao temeljem pitanjima utvrđenima za svaki kriterij.

U okviru granica predviđenih pravilima o tematskim i nacionalnim dodjelama Uredbe o programu LIFE, načelo jednakog postupanja za sve prijedloge mora se strogo primjenjivati u svim fazama postupka ocjenjivanja. Ocjene i bodovi koji se

daju svakom prijedlogu moraju biti što objektivniji i pravedniji. Svaka se odluka i svaka ocjena moraju jasno opravdati obrazloženim primjedbama.

One kriterije za dodjelu u pogledu kvalitete koje ocjenjuje izvođač uvijek će neovisno ocjenjivati najmanje dva stručna ocjenjivača. Odgovorni stručni ocjenjivač za svaki povjereni mu prijedlog mora sastaviti izvješće o ocjeni u bazi podataka ESAP. Sve primjedbe u bazi podataka ESAP bit će na engleskom jeziku. Ocjenjivači za svaki kriterij ocjenjivanja moraju pružiti zasnovane primjedbe „za” i „protiv” kojima opravdavaju predložene bodove. Ocjenjivači moraju osigurati da su sve njihove primjedbe kratke, potpune i razumljive i uvijek se moraju izravno odnositi i na prijedlog i na primijenjeni kriterij. Ocjenjivači moraju izbjegavati nejasne, dvoznačne ocjene.

Podnositelji zahtjeva upozoravaju se da će ocjenjivači provjeravati informacije važne za svaki korak ili kriterij usredotočujući se svojom analizom na posebne obrasce zahtjeva u kojima bi te informacije trebale biti dostupne. Na primjer, demonstracijska ili inovativna značajka prijedloga u području okoliša i učinkovitog korištenja resursa provjerit će se u odnosu na informacije dostupne u obrascu B2 itd. Stoga je veoma važno da su odgovarajuće informacije napisane na odgovarajućem obrascu.

Uz iznimku faze otvaranja, podnositelji zahtjeva trebali bi biti svjesni da se različite faze postupka ocjenjivanja mogu odvijati paralelno. To se radi kako bi se ocjenjivanje što prije završilo, a podnositelji zahtjeva obavijestili o konačnim rezultatima.

2. FAZA OTVARANJA*

Provjeravat će se usklađenost prijedloga sa sljedećim kriterijima:

1. Prijedlog je podnesen prije roka, tj. do **12. rujna 2017. u 16:00 sati** prema lokalnom vremenu u Bruxellesu za prioritetno područje okoliša i učinkovitog korištenja resursa te do **14. rujna 2017. u 16:00 sati** prema lokalnom vremenu u Bruxellesu za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti/okolišnog upravljanja i informacija.

2. Za pripremu i podnošenje prijedloga uporabljeni su odgovarajući obrasci zahtjeva programa LIFE za 2017. u alatu eProposal. Ovisno o ciljevima prijedloga, uporabljeni obrasci zahtjeva u alatu eProposal odnose se na prioritetno područje prirode i bioraznolikosti, okoliša i učinkovitog korištenja resursa, okolišnog upravljanja i informacija u okviru programa LIFE.

*Provjera u fazi otvaranja izvršit će se aplikacijom eProposal, a ne u bazi podataka ESAP.

3. FAZA DODJELE

Svi se prijedlozi koji nisu odbačeni tijekom faze otvaranja prihvaćaju na dubinsku ocjenu njihove kvalitete u fazi dodjele upotrebom posebnih kriterija i sustava bodovanja za projekte podnesene u okviru potprograma za okoliš.

Kriteriji za dodjelu	Minimalni bodovi za prolaz*	Maksimalni bodovi
1. Tehnička usklađenost i kvaliteta	10	20
2. Financijska usklađenost i kvaliteta	10	20
3. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju posebnih ciljeva prioriternih područja potprograma za okoliš programa LIFE	10	20
4. Doprinos temama projekta	-	10
5. Dodana vrijednost EU-a: ostvarivanje višestrukih ciljeva, sinergije i integracija	7	15
6. Dodana vrijednost EU-a: mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivost	5	10
7. Dodana vrijednost EU-a: transnacionalna, zelena nabava, uzimanje u obzir	-	5
Ukupni (prolazni) bodovi	55	100

*Prijedlog projekta mora dobiti barem prolaznu ocjenu za svaki kriterij za dodjelu TE zbroj bodova za kriterije za koje su utvrđeni minimalni bodovi mora iznositi 55 bodova ili više.

1. Tehnička usklađenost i kvaliteta

Naglasak tog kriterija jest na jasnoći, izvedivosti i održivosti aktivnosti predloženih u prijedlogu. Održivost projektnih rezultata u srednjem i dužem roku podrazumijeva sposobnost njihova održavanja nakon provedbe projekta. Pod uspješnom održivosti pretpostavlja se strategija koja uključuje zadaće kojima će se osigurati nastavak nužnih aktivnosti projekta i povezanog financiranja nakon završetka provedbe projekta.

Predoperativni kontekst mora biti detaljno opisan te bi u prijedlogu trebala postojati jasna povezanost problema i prijetnji, ciljeva projekta, predloženih aktivnosti i njihovih očekivanih rezultata. Sve bi aktivnosti trebale biti primjereno opisane i prebrojane te, prema potrebi, popraćene odgovarajućim kartama. U prijedlogu mora biti jasno opisano kako, gdje, kada i tko će provesti svaku aktivnost iz prijedloga.

Prijedlog mora biti sastavljen na način da ocjenjivačima omogući da ocijene u kojoj su mjeri tehnička sredstva i stručna znanja uključenog konzorcija primjereni za provedbu projekta.

Vremenski plan mora biti realističan, a sve potencijalne poteškoće moraju biti ispravno ocijenjene u odgovarajućim obrascima.

Sve se aktivnosti koje izravno ne doprinose ostvarivanju ciljeva projekta mogu smatrati neprihvatljivima (na primjer: pripremne aktivnosti ili studije koje nisu povezane s provedbom projekta, sva temeljna znanstvena istraživanja itd.). Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 20 bodova. Prolazna je ocjena za taj kriterij 10 bodova.

2. Financijska usklađenost i kvaliteta

Ocjenjuju se predložena proračunska sredstva i njihova usklađenost s predloženim aktivnostima i primjenjivim pravilima te troškovna učinkovitost predloženog pristupa. Ocjenjuje se i vrijednost predloženog projekta za novac.

Financijski doprinos korisnika/sufinancijera, predložena proračunska sredstva i predloženi rashodi projekta moraju biti u skladu s pravilima i načelima predviđenima u Smjernicama za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE, modelu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa LIFE¹ i Uredbi o programu LIFE. Proračun mora biti transparentan, usklađen i troškovno učinkovit, uključujući upravljanje projektom.

Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 20 bodova. Prolazna je ocjena za taj kriterij 10 bodova. Prijedlog će dobiti ocjenu manju od prolazne ako je njegov financijski dio loše osmišljen i/ili zahtjeva znatnu reviziju.

3. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju posebnih ciljeva prioriternih područja potprograma za okoliš programa LIFE

Ocjenjuje se stupanj do kojeg prijedlog doprinosi ostvarenju jednog ili više posebnih ciljeva prioriternih područja potprograma za okoliš programa LIFE kako je navedeno u člancima 10., 11. i 12. Uredbe o programu LIFE i kvaliteta njihova doprinosa. Pozitivni učinci na okoliš, prema potrebi predstavljeni pristupom životnog ciklusa, ocjenjivat će se prema predmetnom kriteriju i smatrat će se pokazateljem opsega i kvalitete doprinosa; moraju biti jasni, znatni, ambiciozni te vjerodostojni. Prijedlozi za prioriterno područje prirode i bioraznolikosti programa LIFE također će se ocjenjivati na temelju njihova učinka na status očuvanja staništa i vrsta.

Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 20 bodova. Prolazna je ocjena za taj kriterij 10 bodova.

4. Dodana vrijednost EU-a: doprinos temama projekta

Posebnim kriterijima i sustavom bodovanja u okviru potprograma za okoliš odražava se činjenica da su tematski prioriteti i povezane teme projekata u okviru potprograma za okoliš utvrđene Uredbom o programu LIFE, odnosno VPR-om. Više će bodova u okviru kriterija 4. dobiti prijedlozi za program LIFE koji su jasno obuhvaćeni temama projekta kojima se provode tematski prioriteti utvrđeni Prilogom III. za potprogram za okoliš kako je utvrđeno višegodišnjim programom rada za program LIFE za razdoblje 2014. – 2017.

Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 10 bodova. Prijedlozima za prioriterna područja prirode i bioraznolikosti te okolišnog upravljanja i informacija dodijelit će se nula ili deset bodova ovisno o tome je li projekt u potpunosti u skladu s jednom ili najviše dvjema temama projekata za odabrano prioriterno područje. Prijedlozima u

---

¹ Uključujući opće uvjete Prilog X. modelu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava, financijske i administrativne smjernice: http://ec.europa.eu/environment/life/toolkit/pmttools/life2014_2020/index.htm

području okoliša i učinkovitog korištenja resursa dodijelit će se pet bodova ako je projekt u potpunosti u skladu s jednom ili najviše dvjema prioritetnim temama projekata. Takvim će se projektima dodijeliti dodatnih pet bodova ako je prijedlog osim toga nov ili nepoznat na području Unije, ali samo pod uvjetom da se dostavi jasan dokaz toga (u usporedbi sa sličnim postojećim najboljim praksama).

Za taj kriterij nema minimalnih bodova za prolaz.

5. Dodana vrijednost EU-a: ostvarivanje višestrukih ciljeva, sinergije i integracija

Veću ocjenu dobit će prijedlozi koji, unatoč tome što su usmjereni na određeno područje, uključuju dobro osmišljen mehanizam za ostvarivanje višestrukih ciljeva, kojima se unaprjeđuje integracija posebnih okolišnih ciljeva u druga područja politika i koji stvaraju sinergije s ciljevima drugih politika Unije bez ugrožavanja ciljeva Uredbe o programu LIFE.

Posljedično, u okviru tog kriterija ocjenjivat će se ciljani doprinos gospodarskim i društvenim ciljevima, uključujući stvaranje radnih mjesta i uzrokovanje rasta, te svim ostalim okolišnim ciljevima u ostalim područjima politika i politikama Unije osim onih koje su glavno težište prijedloga.

Ipak, prijedlozi usmjereni na jedno prioritetno područje kojim bi se mogli ugroziti okolišni ili klimatski ciljevi u drugom prioritetnom području vjerojatno će dobiti manje bodova osim ako je taj učinak jasno objašnjen i opravdan u prijedlogu te su moguće alternative i mjere ublažavanja ispravno predviđene.

Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 15 bodova. Prolazna je ocjena za taj kriterij 7 bodova.

6. Dodana vrijednost EU-a: mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivost

Mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivost projekta označavaju mogućnost za repliciranje projekta i prenošenje tijekom i nakon provedbe. Uspješna mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti zahtijevaju strategiju koja **uključuje zadaće umnožavanja učinaka rješenja projekta** i mobilizaciju šireg prihvaćanja, koja će postići kritičnu masu za vrijeme projekta i/ili kratkoročno ili srednjoročno po završetku provedbe projekta LIFE. To premašuje samo prenošenje znanja i umrežavanje i uključuje primjenu tehnika, metoda ili strategija razvijenih ili primijenjenih u projektu u praksi na drugim mjestima. Mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivosti nadilaze širenje i odnose se na konkretne aktivnosti projekata kojima se umnožava i prenosi, na primjer, rješenja projekata, u druge sektore, subjekte, regije i zemlje. Ako je početak primjene u drugim područjima ili prenošenja predviđen tijekom provedbe projekta, to će se smatrati pozitivnim.

Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 10 bodova. Prolazna je ocjena za taj kriterij 5 bodova.

7. Dodana vrijednost EU-a: transnacionalna, zelena nabava, uzimanje u obzir

Transnacionalnost: Prednost te dodatni bodovi daju se transnacionalnim prijedlozima ako postoje dovoljni dokazi za dodanu vrijednost EU-a transnacionalnog pristupa. U obzir će se uzeti samo suradnja između država članica EU-a.

Zelena nabava: Više bodova dobit će prijedlozi kojima se predviđa jasan mehanizam isporuke za osiguranje široke primjene pojmova zelene nabave.

Uzimanje u obzir rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a: Više bodova dobit će projekti kojima se predviđa uzimanje u obzir rezultata projekata istraživanja i inovacija u području okoliša i klime koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. ili prethodnih okvirnih programa ako se rezultati istraživanja važni za uzimanje u obzir prikažu na primjeren način te se način na koji će se koristiti u provedbi projekta u okviru programa LIFE uvjerljivo pokaže.

Prijedlozi za taj kriterij mogu dobiti do 5 bodova: najviše 3 za „transnacionalnost”, 1 za „zelenu nabavu” i 1 za „uzimanje u obzir” rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a.

Za taj kriterij nema minimalnih bodova za prolaz.

Završetak faze dodjele

Na temelju ocjenjivanja svaki će prijedlog biti obuhvaćen jednom od sljedećih situacija:

- Svi se prijedlozi čija je konačna ocjena manja od prolazne za neki od kriterija za dodjelu za koji je naveden minimalan broj bodova ili čiji je ukupni broj bodova manji od 55 (najmanja prolazna ocjena) proglašavaju „odbačenima u fazi dodjele” i neće se dalje ocjenjivati.
- Za sve se prijedloge koji nisu obuhvaćeni prethodnom situacijom ukupan broj bodova (najveći broj bodova) izračunava zbrajanjem konačnih bodova za sedam kriterija za dodjelu.

4. FAZA TEHNIČKOG ODABIRA

Provjerava se usklađenost prijedloga s kriterijima prihvatljivosti. Pogledajte „Smjernice za podnositelje zahtjeva za 2017.” u pogledu uporabe alata eProposal te informacija koje se moraju dostaviti.

Za prijedloge koji nisu u skladu s jednim kriterijem ili više kriterija tehničkog odabira navedenih u nastavku proglašava se da nisu odabrani te se oni ispuštaju iz ocjenjivanja.

1. Generički kriteriji za odabir komponenti programa LIFE

Prijedlog se neće dalje ocjenjivati ako ne pokazuje da:

- projekt doprinosi ostvarenju jednog ili nekoliko općih ciljeva iz članka 3. Uredbe o programu LIFE i primjenjivih posebnih ciljeva iz članaka 10., 11. i 12. Uredbe o programu LIFE
- je obuhvaćen opsegom prioritarnog područja (kako je navedeno u članku 9. Uredbe o programu LIFE) potprograma za okoliš programa LIFE u okviru koje je dostavljen prijedlog projekta,
- se provodi u Uniji i/ili područjima na koja se primjenjuju Ugovori i odgovarajuća pravna stečevina te da je obuhvaćen jednom od iznimaka utvrđenih u člancima 5. i 6. Uredbe o programu LIFE i navedenih u Smjernicama za

podnositelje zahtjeva za 2017. i odgovara jednoj od sljedećih vrsta projekata u skladu s definicijom iz članka 2. točaka (a), (b), (c) i (h) Uredbe o programu LIFE:

- „Pilot-projekti” znači projekti u kojima se primjenjuju tehnike ili metode koje se nisu primjenjivale ni testirale prije toga niti negdje drugdje, koje pružaju potencijalne prednosti za okoliš ili klimu u usporedbi s trenutnom najboljom praksom i koje se naknadno i u većem razmjeru mogu primijeniti u sličnim situacijama.
  - „Demonstracijski projekti” znači projekti kojima se u praksi izvode, testiraju, ocjenjuju i šire mjere, metodologije ili pristupi koji su novi ili nepoznati u kontekstu specifičnom za projekt, npr. geografskom, okolišnom ili socioekonomskom kontekstu te koji bi se mogli primjenjivati drugdje u sličnim okolnostima.
  - „Projekti najbolje prakse” znači projekti u kojima se primjenjuju odgovarajuće, isplative i tehnički najmodernije tehnike, metode i pristupi uzimajući u obzir poseban kontekst projekta.
  - „Projekti informiranja, podizanja svijesti i širenja informacija” znači projekti kojima je cilj podržati komunikaciju, širenje informacija i podizanje svijesti na područjima potprograma za okoliš.
- *NAPOMENA: projekti usmjereni na **istraživanje**² ili namijenjeni za izgradnju **velikih infrastrukture** nisu obuhvaćeni programom LIFE i stoga **nisu prihvatljivi**.*

2. Operativna sposobnost sudionika projekta

Prijedlog se može odbaciti na temelju tog kriterija samo ako postoji jasan dokaz toga da podnositelji zahtjeva ne posjeduju stručnu sposobnost i kvalifikacije potrebne za dovršenje projekta.

3. Posebni kriteriji za odabir za svako prioritetno područje programa LIFE

Prijedlog se u toj fazi odbija ako nije u skladu s odgovarajućim kriterijima koji se primjenjuju na određeno prioritetno područje. Pogledajte *Smjernice za podnositelje zahtjeva za 2017.* za odgovarajuće prioritetno područje programa LIFE radi detaljnih opisa svakog od tih kriterija te njihovih iznimaka:

A. Kriteriji koji se primjenjuju na sve prijedloge za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti (NAT):

- a) Za pilot-projekte, demonstracijske projekte i projekte najbolje prakse u području očuvanja prirode i bioraznolikosti, udio proračuna projekta dodijeljen konkretnim mjerama očuvanja iznosi najmanje **25 %** („konkretna mjera očuvanja” ovdje je utvrđena kao svaka aktivnosti kojom se izravno poboljšava (ili usporava/zadržava/poništava opadanje) očuvanja statusa/ekološkog stanja vrsta, staništa, ekosustava ili usluga na koje je

² Prijedlozi koji se odnose na istraživanje mogu biti upućeni relevantnim programima Obzora 2020.: <http://ec.europa.eu/research/participants/portal/desktop/en/opportunities/index.html>.

prijedlog usmjeren). Moguće su ograničene iznimke u pogledu posebnih potreba politike. Za iznimke od ovog pravila pogledajte *Vodič za podnositelje zahtjeva za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti programa LIFE za 2017.*

- b) Je li projekt usmjeren na očuvanje divljih vrsta ili sorta biljaka ili životinja, s obzirom na to da očuvanje domaćih vrsta i sorta nije prihvatljivo?

B. Kriteriji koji se primjenjuju samo na prijedloge za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti programa LIFE:

- a) Predložene aktivnosti usmjerene su na provedbu ciljeva Direktiva EU-a o pticama i staništima i, točnije, odnose se na mjere očuvanja vrsta i/ili vrsta staništa koja su obuhvaćena odgovarajućim prilogima Direktiva o staništima ili pticama;

C. Kriteriji koji se primjenjuju samo na prijedloge za prioritetno područje bioraznolikosti programa LIFE:

- a) Jesu li predložene aktivnosti usmjerene na ispunjavanje ciljeva 2. do 5. Komunikacije „Naše životno osiguranje, naš prirodni kapital: strategija EU-a o bioraznolikosti do 2020. (COM(2011)244)” poboljšavanjem ili obnovom prirodne bioraznolikosti ili ekosustava?

D. Kriteriji koji se primjenjuju na sve prijedloge za prioritetno područje okoliša i učinkovitog korištenja resursa (ENV) programa LIFE:

- a) Demonstracijska i/ili pilot značajka prijedloga treba biti jasno opisana na odgovarajućem obrascu B2 i/ili B3 u alatu eProposal.

5. FAZA PODNOŠENJA I ISKLJUČIVANJA

Provjerava se usklađenost prijedloga s općim kriterijima prihvatljivosti te kriterijima podnošenja i isključivanja (vidi odjeljak 13. ovog vodiča za detaljan popis pitanja) kao što je objašnjeno u nastavku:

1. **Potpisane izjave** (obraci **A3**, **A4**, **A6**, **A8**) navedene u nastavku prema potrebi se učitavaju u odgovarajuće odjeljke alata eProposal (vidi vodič za prijavu radi uputa). Izostankom dostave tih izjava ili jasnog navođenja financijskog doprinosa (obraci **A3**, **A4** i **A6**) može doći do isključivanja prijedloga iz daljnjeg ocjenjivanja. Potpisivanjem obrazaca A3 i A4 potvrđuje se i da korisnici nisu u jednoj od situacija iz članka 106. stavka 1. i članka 107. **Financijske uredbe** (*Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 966/2012 od 25. listopada 2012.*)³
  - Na skeniranim i učitanim (u alat eProposal) obrascima zahtjeva **A3**, **A4** (samo u slučaju jednog ili više pridruženih korisnika) i **A6** (samo u slučaju jednog ili više sufinancijera) nalaze se potpisi s datumom te jasno vidljiv status i puno ime potpisnika. Ako status obveze sufinancijera u toj fazi

³ SL L 298 od 26. 10. 2012.

„nije u potpunosti potvrđen”, u izjavi se mora objasniti trenutajući status obveze.

- Za prijedloge u okviru *prioritetnog područja prirode i bioraznolikosti programa LIFE*, ako je potrebno (vidi Vodič za prijavu), treba dostaviti potpuno ispunjen i učitani (u alat eProposal) obrazac **A8** s datumom i potpisom nadležnog tijela za očuvanje prirode u državi članici iz koje se podnosi prijedlog (i svih ostalih država članica koje sudjeluju u slučaju višenacionalnih prijedloga).

2. Obrazac B1 (sažeti opis projekta) popunjava se na engleskom jeziku.

3. Korisnik koordinator zakonito je registriran u EU-u.

U slučaju da prijedlozi u okviru projekta LIFE nisu u potpunosti u skladu s prethodnim kriterijima (npr. nedostaju obvezni potpisi/datumi potpisivanja) javni će naručitelj najprije alatom eProposal korisniku koordinatoru poslati poruku u kojoj će navesti koji obrasci nedostaju.

Korisnik koordinator imat će **pet radnih dana** da odgovori i alatom eProposal dostavi dokumente i obrasce koji nedostaju ili nisu potpuni. U iznimnim okolnostima javni naručitelj može produžiti rok.

Do kraja predmetnog postupka sve se prijedloge u okviru projekta LIFE koji u potpunosti ne zadovoljavaju prethodne kriterije proglašava neprihvatljivima te ih se isključuje iz ocjenjivanja.

6. FAZA FINANCIJSKOG ODABIRA

Provjerava se usklađenost prijedloga s kriterijima financijskog odabira. Za prijedloge koji nisu u skladu s jednim ili više kriterija financijskog odabira navedenih u nastavku proglašava se da nisu odabrani.

Korak A:

Svi podnositelji zahtjeva (korisnici koordinatori) osim javnih tijela moraju kao priloge svojem prijedlogu dostaviti dokaze toga da su u skladu s kriterijem financijskog odabira iz članka 202. pravila za primjenu Financijske uredbe (Uredbe Komisije (EZ, Euratom) br. 1268/2012 od 29. listopada 2012.), odnosno da „podnositelj zahtjeva ima stalne i dovoljne izvore financiranja za održavanje svojeg djelovanja tijekom cijelog razdoblja izvođenja djelovanja”. Stoga korisnici koordinatori osim javnih tijela moraju dostaviti sljedeće administrativne i financijske dokumente kao priloge svojim prijedlozima u okviru projekta LIFE. Potrebno je napomenuti da će javni naručitelj zahtijevati te priloge neovisno o tome jesu li oni obvezni za određenu vrstu organizacije prema nacionalnom zakonodavstvu države članice korisnika koordinatora, a oni su:

- A. „Pojednostavljeni financijski izvještaj za program LIFE”, dostavljen u paketu za prijavu projekata u okviru programa LIFE, mora se ispuniti i priložiti (učitati) prijedlogu kao datoteka programa Excel.

B. Najnovija bilanca te račun dobiti i gubitka. Taj se dokument mora priložiti prijedlogu u okviru projekta LIFE kao skenirana .pdf datoteka ispisiva u formatu A4. Ako podnositelj zahtjeva još nema bilancu i račun dobiti i gubitka jer je organizacija osnovana tek nedavno, mora dostaviti plan upravljanja/poslovni plan (za najmanje sljedećih 12 mjeseci) s financijskim podacima pripremljenima u skladu sa standardom propisanim nacionalnim zakonodavstvom.

C. Kada ukupan zatraženi doprinos EU-a u zahtjevu prelazi 750 000 EUR, podnosi se revizorsko izvješće koje sastavlja ovlašteni vanjski revizor. Navedenim izvješćem potvrđuju se financijski izvještaji za posljednju financijsku godinu za koju su dostupni podatci. Taj dokument može sastaviti samo stručno kvalificirani revizor neovisan od organizacije podnositelja zahtjeva. Osobe odgovorne za provedbu neovisnih revizija računovodstvene dokumentacije moraju biti navedene u registrima revizora država članica koje su one ovlastile za provedbu zakonskih revizija računovodstvene dokumentacije.

Prethodno se navedena revizija provodi u skladu s Međunarodnim revizijskim standardima i Etičkim kodeksom.

Revizorski se dokument mora priložiti prijedlogu u okviru projekta LIFE kao skenirana .pdf datoteka ispisiva u formatu A4. U slučaju novoosnovane organizacije, dostavljena revizorska potvrda mora se temeljiti na planu upravljanja/poslovnom planu u kojem su financijski podatci prikazani u skladu s odgovarajućim nacionalnim odredbama.

Podnositelj zahtjeva (korisnik koordinator) koji se izjasnio kao javno tijelo (u obrascu zahtjeva A2) mora kao financijski prilog dostaviti u potpunosti ispunjenu „Izjavu javnog tijela” s datumom i potpisom. Taj je prilog dostupan kao zasebna datoteka u programu Word u paketu za prijavu projekata u okviru programa LIFE.

U slučaju da prijedlozima u okviru projekta LIFE nedostaju jedan ili više obveznih financijskih priloga, javni će naručitelj najprije alatom eProposal korisniku koordinatoru poslati poruku u kojoj će navesti priloge koji nedostaju.

Javni će naručitelj to razdoblje iskoristiti i da zatraži potrebne financijske priloge i/ili popratnu dokumentaciju u onim slučajevima u kojima sumnja u status javnog tijela.

Korisnik koordinator imat će pet radnih dana da odgovori i alatom eProposal dostavi priloge koji nedostaju ili nisu potpuni. U iznimnim okolnostima javni naručitelj može produžiti rok.

Do kraja predmetnog postupka sve se prijedloge u okviru projekta LIFE koji u potpunosti ne zadovoljavaju prethodne kriterije proglašava neprihvatljivima te ih se isključuje iz ocjenjivanja.

Korak B:

Svrha je financijske provjere provjeriti sljedeće: „*Podnositelj zahtjeva mora imati stalne i dovoljne izvore financiranja za održavanje svojeg djelovanja tijekom cijelog razdoblja izvođenja djelovanja ... i mora doprinosti njegovom financiranju.*”

Javni će naručitelj uporabiti sve informacije koje su mu na raspolaganju kako bi

ocijenio ispunjavaju li podnositelj zahtjeva i pridruženi korisnici kriterije odabira i isključivanja. Na temelju članka 202. pravila za primjenu Financijske uredbe⁴ prijedlog će se odbaciti ako ocjenjivač ima čvrst dokaz toga da je prijedlog obuhvaćen jednom od sljedećih situacija:

- Ako su dostupne informacije koje ukazuju na to da se korisnik koordinator i/ili jedan od njegovih pridruženih korisnika, suprotno izjavi u pogledu isključivanja, nalazi u jednoj od situacija iz čl. 106. stavka 1. i članka 107. Financijske uredbe⁵;
- Rezultati revizija koje su institucije Europske unije provele nad korisnikom koordinatorom i/ili jednim od njegovih pridruženih korisnika jasno pokazuju njihovu nemogućnost poštovanja administrativnih pravila kojima se uređuje dodjela bespovratnih sredstava Europske unije te posebno onih koja se primjenjuju na program LIFE.
- Korisnik koordinator u trenutku podnošenja svojeg zahtjeva ima neplaćen dug prema javnom naručitelju.

Za privatne komercijalne i privatne nekomercijalne organizacije:

- revizorsko izvješće ili bilanca i račun dobiti i gubitka koje je potvrdio revizor, a koji su dostavljeni s prijedlogom projekta nisu ocijenjeni „pozitivnim mišljenjem” u pogledu financijske održivosti korisnika koordinatora⁶.
- Na temelju ispitivanja financijske održivosti zaključuje se da korisnik koordinator nije financijski sposoban pokriti svoj udio u sufinanciranju tijekom razdoblja predloženog projekta.
- Na temelju ispitivanja financijske održivosti zaključuje se da korisnik koordinator nije sposoban upravljati financijskim iznosima predviđenima u proračunu prijedloga tijekom razdoblja predloženog projekta.

Financijska održivost korisnika koordinatora i njegova sposobnost upravljanja velikim iznosima bespovratnih sredstava EU-a ocjenjuju se na temelju dostavljenih financijskih podataka.

Provjera financijske održivosti koristit će se i kako bi se ocijenilo bi li financijsko jamstvo bilo potrebno da se u cijelosti ili djelomično pokrije isplata predujma EU-a projektu. Posebno, financijsko će se jamstvo uvijek tražiti u sljedećim slučajevima:

1) prijedlozi **privatnih komercijalnih organizacija** ako se poštuju manje od dva sljedeća kriterija:

1. koeficijent „ukupna zatražena bespovratna sredstva podijeljena s brojem godina projekta”/„dionički kapital” manji je od 1;
2. koeficijent „kratkotrajna imovina”/„kratkoročne obveze” veći je od 1;
3. koeficijent „ukupni dug” / „ukupna imovina” manji je od 0,8.

---

⁴ Delegirana uredba Komisije (EU) br. 1268/2012 od 29. listopada 2012. o pravilima za primjenu Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, SLEU L 362 od 31. 12. 2012., str. 1.

⁵ Uredba (EU, EURATOM) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, EURATOM) br. 1605/2002, SLEU L 298 od 25. 10. 2012., str. 1.

⁶ Izjava o tome da je revizor zadatak izvršio u skladu s općeprihvaćenim revizijskim standardima i bez ograničenja opsega rada potrebnog za izražavanje njegova mišljenja da su revidirani financijski izvještaji sastavljeni u skladu s odgovarajućim ili općeprihvaćenim računovodstvenim standardima i da daju istinit i vjeran prikaz financijskog stanja organizacije te rezultata poslovanja.

4. ostvaruje se pozitivna dobit od poslovanja.

2) prijedlozi **privatnih nekomercijalnih organizacija (NVO-a)** ako se ne poštuje nijedan od sljedeća tri kriterija:

1. koeficijent „ukupna zatražena bespovratna sredstva podijeljena s brojem godina projekta”/„subvencije” manji je od 1;
2. koeficijent „kratkotrajna imovina”/„kratkoročne obveze” veći je od 1;
3. koeficijent „ukupni dug” / „ukupna imovina” manji je od 0,8.

Prijedlozi privatnih komercijalnih i privatnih nekomercijalnih organizacija odbacivat će se kada se ne poštuje nijedan od kriterija te kada koeficijenti znatno odstupaju od prethodno navedenih pragova.

7. USPOSTAVA PRELIMINARNOG DUGAČKOG POPISA PRIJEDLOGA KOJI ULAZE U FAZU REVIZIJE

Nakon okončanja faze dodjele javni će naručitelj uspostaviti preliminarni dugački popis projekata koji predstavljaju oko 130 % dostupnih proračunskih sredstava. Popis će se sastojati od zasebnih podpopisa za svako prioriteto područje, tj. prirodu i bioraznolikost (NAT), okoliš i učinkovito korištenje resursa (ENV) i okolišno upravljanje i informacije (GIE). Svaki podpopis sastavit će se na temelju raspodjele proračunskih sredstava predviđene za svako prioriteto područje kako je predviđeno u Odluci Komisije o financiranju provedbe programa LIFE za 2017.

Ako prijedlozi uključeni na određeni podpopis neće omogućiti potpuno iskorištavanje dodijeljenog proračuna, javni naručitelj može preraspodijeliti preostala sredstva prijedlozima na drugom podpopisu.

Prijedlozi će se rangirati s obzirom na ukupan broj bodova i uzimajući u obzir sljedeće uvjete iz Uredbe o programu LIFE:

- A. *„Minimalno 55 % proračunskih sredstava dodijeljenih projektima koji se podržavaju bespovratnim sredstvima za aktivnosti iz potprograma za okoliš namijenjeno je projektima kojima se podržava očuvanje prirode i bioraznolikosti.” (Članak 9. stavak 3.)*
- B. *„Za vrijeme trajanja prvog višegodišnjeg programa rada Komisija osigurava geografsku ravnotežu za projekte, osim integriranih projekata koji su podneseni pod potprogramom „Okoliš”, proporcionalnom raspodjelom sredstava između svih država članica uspostavljanjem okvirnih nacionalnih dodijeljenih sredstava prema kriterijima utvrđenima u Prilogu I. Ako okvirna nacionalna dodijeljena sredstva nisu primjenjiva, projekti se biraju isključivo na temelju vrijednosti.” (Članak 19. stavak 4.)⁷*

⁷ Obratite pozornost i na to da „ako je iznos sufinanciranja koji je potreban za financiranje projekata koje je podnijela država članica, osim integriranih projekata, na popisu koji je sastavila Komisija na kraju postupka odabira manji od okvirnih dodijeljenih sredstava za tu državu članicu, Komisija, ako zadovoljavaju uvjete utvrđene u stavcima 1. i 2., iskorištava preostali iznos tih nacionalnih okvirnih dodijeljenih sredstava za sufinanciranje onih projekata koje je podnijela druga država članica, uključujući projekte u PZP-a koji najviše pridonose postizanju općih ciljeva iz članka 3.” (Članak 19. stavak 6.)

C. „Komisija posebnu pažnju daje transnacionalnim projektima u kojima je transnacionalna suradnja nužna kako bi se jamčila zaštita okoliša i klimatski ciljevi te se trudi osigurati da se minimalno 15 % proračunskih sredstava namijenjenih projektima dodijeli transnacionalnim projektima. Komisija razmatra dodjeljivanje sredstava transnacionalnim projektima čak i u slučajevima kada je okvirni iznos nacionalnih dodijeljenih sredstava jedne ili više država članica koje sudjeluju u tim transnacionalnim projektima premašen.” (Članak 19. stavak 7.)

U sljedećoj tablici sažeto su prikazani okvirni iznosi preostalih nacionalnih dodijeljenih sredstava (u EUR) po državi članici za razdoblje 2015. – 2017. Okvirna **preostala nacionalna dodijeljena sredstva** izračunata su s pomoću postotaka utvrđenih u višegodišnjem programu rada za program LIFE za razdoblje 2014. – 2017. i iznosa iskorištenih u 2014. i 2015. U obzir nisu uzeti rezultati poziva na podnošenje prijedloga za 2016. **Ažurirana nacionalna dodijeljena sredstva objavit će se na web-mjestu programa LIFE prije zatvaranja predmetnog poziva.**

Država članica	Dodijeljena sredstva 2014. – 2017. (u EUR)	Iskorišteno u 2014. i 2015. (u EUR)	Stanje nakon 2015. (u EUR)
AT	14 794 402	14 890 623	- 96 221
BE	16 450 424	14 874 125	1 576 299
BG	24 332 993	6 871 159	17 461 834
CY	10 607 005	2 739 875	7 867 130
CZ	16 258 612	3 415 927	12 842 685
DE	86 692 353	21 630 711	65 061 642
DK	12 892 175	13 329 472	- 437 297
EE	9 577 921	3 164 777	6 413 144
EL	26 195 332	12 713 298	13 482 034
ES	74 765 085	59 490 082	15 275 003
FI	19 587 370	3 227 507	16 359 863
FR	78 519 640	18 330 462	60 189 178
HR	20 219 269	4 167 813	16 051 456
HU	19 378 112	6 593 622	12 784 490
IE	11 458 751	4 445 723	7 016 028
IT	67 633 582	58 918 096	8 715 486
LT	8 161 876	3 744 041	4 417 835
LU	8 410 108	0	8 410 108
LV	7 698 323	2 144 453	5 553 871
MT	7 174 698	1 040 301	6 134 397
NL	23 578 781	14 315 987	9 262 794

PL	51 048 570	6 825 822	44 222 748
PT	20 085 627	10 362 850	9 722 777
RO	34 386 660	1 771 351	32 615 309
SE	24 846 796	21 679 393	3 167 403
SI	14 838 061	6 160 168	8 677 893
SK	17 231 744	5 859 946	11 371 798
UK	74 254 393	39 800 705	34 453 688
UKUPNO	801 078 662	362 505 287	438 573 375

Važna napomena

To što su nekim državama članicama preostala vrlo ograničena nacionalna dodijeljena sredstva ne bi trebalo odvratiti potencijalne podnositelje zahtjeva iz tih zemalja od prijave. Uporaba nacionalnih dodijeljenih sredstava ovisi o broju i kvaliteti primljenih prijedloga. Ako se od država članica za uporabu njihovih nacionalnih dodijeljenih sredstava primi premalen broj prijedloga dovoljne kvalitete za prolaz, preostala proračunska sredstva uporabiti će se za financiranje ostalih projekata koji su prošli neovisno o njihovim nacionalnim dodijeljenim sredstvima. Nadalje, financiranje transnacionalnih projekata razmotrit će se čak i u kada je okvirna nacionalna dodjela jedne od država članica koje sudjeluju potrošena. U praksi transnacionalni projekt neće biti isključen kada je najmanje jedan korisnik (korisnik koordinator ili pridruženi korisnik) iz države članice čija je nacionalna dodjela još dostupna.

Pri utvrđivanju konačnih dostupnih sredstava za „tradicionalne” projekte javni će naručitelj u obzir uzeti bespovratna sredstva dodijeljena za pripreme projekte, projekte tehničke pomoći i integrirane projekte.

Pri izradi „preliminarnog dugačkog popisa” prijedloga u okviru potprograma za okoliš programa LIFE primjenjivat će se sljedeća dodatna pravila:

- Svaki prijedlog kojim se posebno podržavaju ciljevi očuvanja prirode i bioraznolikosti u okviru prioritetnog područja prirode i bioraznolikosti te okolišnog upravljanja i informacija uzet će se u obzir za prag od 55 % za „prirodu i bioraznolikost” uključujući svaki prijedlog podnesen u okviru prioritetnog područja okolišnog upravljanja i informacija programa LIFE koji je prvenstveno usmjeren na probleme prirode i bioraznolikosti. Takvi će se prijedlozi označiti kao prijedlozi za „prirodu”.
- U svakom prijedlogu mora biti jasno vidljivo kojoj će se državi članici dodijeliti financijski doprinos EU-a. Pri izračunavanju nacionalnih dodijeljenih sredstava financijski doprinos EU-a svakom korisniku računa se za njegovu zemlju.
- Kako je predviđeno Uredbom o programu LIFE, transnacionalni prijedlog u kojem najmanje jedna država članica koja sudjeluje nije iskoristila svoja okvirna nacionalna dodijeljena sredstva NEĆE se isključiti iz rangiranja po kvaliteti.

Ako na jednom podpopisu (ili prema potrebi na više njih) postoje prijedlozi s jednakim brojem bodova, prednost će se davati prijedlozima s najvećim ukupnim bodovima za prolaz⁸ (ako su i oni jednaki, prednost će se dati prijedlozima s najvećom dodanom vrijednošću EU-a⁹).

8. ODLUKA O OCJENI I OBAVJEŠĆIVANJE ODBORA ZA PROGRAM LIFE

Nakon što javni naručitelj službeno potvrdi (odlukom o ocjeni) rezultate odabira, podnositelji zahtjeva bit će službeno obaviješteni o rezultatima ocjenjivanja njihovih prijedloga te, prema potrebi, o razlozima njihova odbacivanja. I Odbor za program LIFE bit će obaviješten o rezultatima.

Prijedlozi uvršteni na preliminarni dugački popis koji čine najviše 100 % dostupnih proračunskih sredstava (popis dodjele) nakon toga će ući u fazu revizije.

9. FAZA REVIZIJE

Cilj je faze revizije prijedlozima uvrštenima na popis dodjele pojasniti sva otvorena pitanja u pogledu izvedivosti, troškovne učinkovitosti i prihvatljivosti pojedinih aktivnosti, usklađenosti s Uredbom o programu LIFE i općim uvjetima modela ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa LIFE.

Tijekom faze revizije javni naručitelj može od podnositelja zahtjeva zatražiti da dostavi dodatne podatke o određenim aspektima prijedloga i/ili unese izmjene u izvorni prijedlog ili ga unaprijedi. Od korisnika koordinatora može se zatražiti da izostavi određene aktivnosti i/ili smanji proračun projekta, financijski doprinos EU-a i/ili stopu sufinanciranja projekta od strane EU-a.

Podnositelj zahtjeva imat će **15 kalendarskih dana** da odgovori na pitanja.

Javni će naručitelj sva revizijska pitanja i upute korisniku koordinatoru poslati alatom eProposal (vidi i smjernice za upotrebu poštanskog pretinca eProposal na web-mjestu eProposal).

Podnositelji zahtjeva u svoj prijedlog ne unose nikakve izmjene osim onih koje je zatražio javni naručitelj.

U tom je pogledu potrebno napomenuti da revizijski dopis s pitanjima ili zahtjevima za izmjenom prijedloga poslan podnositelju zahtjeva ne predstavlja nikakvu obvezu javnog naručitelja da konačno financira prijedlog. Nadalje, javni naručitelj još uvijek može na temelju primljenih odgovora odlučiti smanjiti proračun projekta ili čak isključiti projekt iz financiranja.

Očekuje se da su svi zadržani projekti do kraja revizije potpuno usklađeni i u skladu s tehničkim i financijskim zahtjevima Uredbe o programu LIFE te ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa LIFE. Od podnositelja zahtjeva koji je uspješno prošao postupak revizije zatražit će se da dostavi **potpuno potvrđene** obveze pridruženih korisnika/sufinancijera s izvornim potpisima i pečatima na odgovarajućim obrascima i priložima.

Nakon završetka faze revizije podnositelji zahtjeva ne bi trebali unositi nikakve

⁸ Ukupan broj bodova za prolaz zbroj je bodova za kriterij za dodjelu 1., 2., 3., 5. i 6.

⁹ Zbroj bodova za kriterije za dodjelu 3. do 7.

izmjene u revidirani prijedlog osim ako ih to izričito zatraži javni naručitelj.

10. UPORABA PRIJEDLOGA S PRELIMINARNOG DUGAČKOG POPISA KOJI OBUHVAĆA DODATNIH 30 % UZ 100 % DOSTUPNIH PRORAČUNSKIH SREDSTAVA (PRIČUVNI POPIS)

Zbog postupka revizije ili povlačenja jednog ili više prijedloga s prvobitnog popisa dodjele, proračunska sredstva za sufinanciranje u okviru programa LIFE mogu postati dostupna prijedlozima koji su u početku uvršteni na preliminarni dugački popis i koji čine dodatnih 30 % uz najviše 100 % dostupnih proračunskih sredstava.

U tom će se slučaju donijeti nova odluka o dodjeli u kojoj će se navesti prijedlozi koji će se financirati. Ti će se prijedlozi utvrditi prema redoslijedu rangiranja te pod uvjetom da su u skladu s pravilom namjene 55 % sufinanciranja iz programa LIFE za prijedloge označene oznakom „priroda”.

Odabrani prijedlozi tada ulaze u postupak revizije kako bi se osigurala njihova potpuna usklađenost s uvjetima za sufinanciranje u okviru programa LIFE.

Taj se postupak može provesti nekoliko puta kako bi se u potpunosti iskoristila dostupna godišnja proračunska sredstva programa LIFE.

11. KONAČNI POPIS PROJEKATA KOJI ĆE SE FINANCIRATI TE PRIČUVNI POPIS

Nakon faze revizije sastavit će se konačni popis uspješnih projekata za financiranje u okviru dostupnih proračunskih sredstava te pričuveni popis najbolje rangiranih projekata.

12. POTPISIVANJE UGOVORA O DODJELI BESPOVRATNIH SREDSTAVA

Podložno donošenju odluke o dodjeli javnog naručitelja, ugovore o dodjeli bespovratnih sredstava pripremit će i potpisati korisnik koordinator i javni naručitelj.

13. DETALJNI OBRASCI ZA OCJENJIVANJE PRIJEDLOGA U PODRUČJU OKOLIŠA

Faza otvaranja*

Kriteriji otvaranja

1. Je li prijedlog podnesen putem alata eProposal do utvrđenog roka?	Da/Ne
2. Jesu li uporabljeni odgovarajući obrasci zahtjeva programa LIFE za 2017. u alatu eProposal?	Da/Ne

*Provjera u fazi otvaranja izvršit će se aplikacijom eProposal, a ne u bazi podataka ESAP.

Faza dodjele¹⁰

1. Tehnička usklađenost i kvaliteta

Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:

1. Je li predoperativni kontekst dobro opisan (problemi i prijetnje, status pripremnih aktivnosti uključujući prethodno testiranje/istraživanje, odobrenja, dozvole itd.)?
2. Jesu li prijetnje/problemi, ciljevi, aktivnosti i očekivani rezultati jasno logički povezani?
3. Jesu li aktivnosti primjerene za ostvarivanje utvrđenih ciljeva? Je li jasno navedeno kako, kada, gdje (karte, ako je potrebno), zašto i tko će provesti aktivnosti? Jesu li odgovarajući dionici uključeni u oblikovanje i provedbu aktivnosti?
4. Ako se u prijedlogu predviđa kupovina zemljišta, u kojoj je mjeri podnositelj zahtjeva u obzir uzeo tehničke kriterije za kupovinu zemljišta iz Smjernica za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE? Dodatno, u slučaju kupovine zemljišta, dugoročnog zakupa zemljišta i jednokratnih naknada: je li dodan dopis nadležnog tijela ili ovlaštenog javnog bilježnika kojim se potvrđuje da cijena po hektaru nije viša od prosječne za tu vrstu zemljišta i lokacije?
5. Jesu li očekivani rezultati projekta pravilno opisani i izraženi brojčano (npr. učinci na okoliš, učinak mogućnosti primjene u drugim područjima) te navedeni u tablici ključnih pokazatelja i u tekstu prijedloga? Jesu li uključeni pokazatelji za ocjenu napretka projekta? Je li predviđeno praćenje učinaka i napretka projekta?
6. Jesu li operativna i upravljačka struktura projekta dobro organizirane te jesu li pod kontrolom korisnika koordinatora? Jesu li potrebna sredstva (oprema, osoblje itd.) predložena za ispravnu provedbu?
7. Je li partnerstvo primjereno/dovoljno/sposobno/usklađeno u pogledu ciljeva i aktivnosti projekta kako bi se osigurala održivost rezultata projekta?
8. Jesu li isporučivi proizvodi, prekretnice i vremenski plan sveobuhvatni, realistični i usklađeni s očekivanim rezultatima? Posebno, jesu li trajanje pripremnih aktivnosti i postupaka pribavljanja dozvola, nepovoljni vremenski uvjeti itd. prikladno uzeti u obzir? Jesu li utvrđeni rizici provedbe i mjere za krizne situacije? Jesu li potencijalne poteškoće (izvedivost aktivnosti, potencijalni rizici itd.) ispravno ocijenjene i jesu li provedene dovoljne pripreme za njihovo sprječavanje, na primjer, prethodnim savjetovanjem s dionicima, izradom kriznog plana itd.? Jesu li prije provedbe projekta još potrebne neke dozvole, odobrenja ili procjene učinka na okoliš ili su već dostupne?
9. U kojoj mjeri postoje realistična strategija i akcijski plan kojima će se osigurati srednjoročno/dugoročno održavanje ili poboljšanje rezultata projekta te nastavak aktivnosti? Jesu li predviđene aktivnosti za osiguravanje financiranja tih aktivnosti nakon završetka projekta? Je li u projektu predviđeno da će se nakon njegova završetka štednja i/ili prihod ostvarivati aktivnostima, metodologijama, tehnologijama projekta itd. i/ili rješenjima i rezultatima ostvarenima projektom?

¹⁰ Potrebno je napomenuti da je prethodni popis pitanja samo okviran te nije konačan. Referentni bi tekst za kriterije za dodjelu i dalje trebao biti onaj sadržan u odjeljku 4. ovog dokumenta.

<p>10. U kojoj mjeri prijedlog uključuje aktivnosti komunikacije, dijeljenja iskustva, umrežavanja i širenja? Jesu li obuhvaćeni svi obvezni zahtjevi za komunikaciju? Jesu li te aktivnosti prikladne i dobro osmišljene za svrhu komunikacije i širenja rezultata i stečenih znanja te održavanje održivosti rezultata projekta?</p>
<p>2. Financijska usklađenost i kvaliteta</p> <p>Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:</p>
<p>1. Je li proračun opravdan i usklađen i odgovaraju li troškovi predloženim aktivnostima i sredstvima?</p>
<p>2. Je li projekt troškovno učinkovit te predstavlja li vrijednost za novac?</p> <p>Posebno: Je li ukupno ulaganje razumno u pogledu očekivanih učinaka? U kojoj se mjeri iz prijedloga vidi da su pri njegovoj pripremi u obzir uzeti ostali izvori financiranja EU-a? Postoji li rizik od toga da su neke od aktivnosti obvezne kompenzacijske mjere drugih projekata (članak 6. Direktive o staništima) ili da izvor dijela sufinanciranja mogu biti obvezna plaćanja naknade iz drugih projekata (članak 6. Direktive o staništima)?</p>
<p>3. Jesu li troškovi svih kategorija troškova (izravni troškovi osoblja; putni troškovi i troškovi boravka; troškovi podugovaranja (dalje u tekstu i „troškovi vanjske pomoći”); trošak trajnih dobara: troškovi (amortizacije) infrastrukture i opreme, troškovi prototipa; troškovi kupovine zemljišta/dugoročnog zakupa zemljišta/jednokratne naknade za prava upotrebe zemljišta; troškovi potrošne robe i ostali troškovi) opravdani, opisani u dovoljnoj mjeri, ispravno dodijeljeni i u skladu s pravilima i načelima predviđenima u Smjernicama za podnositelje zahtjeva u okviru programa LIFE, modelu ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava u okviru programa LIFE (posebno u njegovu prilogu I. – opći uvjeti i prilogu X. – financijske i administrativne smjernice) te Uredbi o programu LIFE (tj. neprihvatljivi)?</p> <p>Posebno: hoće li se za troškove raspisivati javni natječaj kad god je to potrebno i/ili moguće? Jesu li troškovi opravdani s obzirom na nacionalne uvjete? Jesu li troškovi upravljanja projektom opravdani s obzirom na veličinu i ciljeve projekta?</p>
<p>4. Je li predviđeno sufinanciranje u skladu s najvišom stopom sufinanciranja te je li raspodjela proračunskih sredstava među korisnicima opravdana?</p>
<p>5. Posebne točke:</p> <p>5.1. Izravni troškovi osoblja: Poštuje li se za troškove u pogledu plaća javnih službenika pravilo o „+ 2 %”?</p> <p>5.2. Troškovi vanjske pomoći: Je li u slučajevima u kojima troškovi vanjske pomoći prelaze 35 % ukupnog proračuna projekta pruženo smisleno objašnjenje kojim se opravdava visoka razina podugovaranja?</p>
<p>3. Dodana vrijednost EU-a: opseg i kvaliteta doprinosa ostvarenju posebnih ciljeva prioritetnih područja dvaju potprograma programa LIFE</p> <p>Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:</p>
<p>1. U kojoj mjeri prijedlog doprinosi posebnim ciljevima prioritetnog područja kako su navedeni u čl. 10, 11. i 12. i tematskim prioritetima kako su navedeni u Prilogu III. Uredbi o programu LIFE na koje je projekt usmjeren? U kojoj mjeri doprinosi ostvarenju jednog ili više komplementarnih ciljeva prioritetnog područja dvaju potprograma programa LIFE kako su navedeni u člancima 10., 11. i 12. Uredbe o programu LIFE (za potprogram za okoliš programa LIFE) i člancima 14., 15. i 16. (za potprogram za klimatske aktivnosti programa LIFE) uz tematski prioritet na koji je projekt prvenstveno usmjeren?</p>
<p>2. U kojoj mjeri prijedlog doprinosi provedbi, ažuriranju i razvoju okolišne politike i zakonodavstva Europske unije koji su važni za poseban tematski prioritet na koji je prijedlog prvenstveno usmjeren? U kojoj mjeri projekt postiže jasne, znatne, ambiciozne i vjerodostojne učinke, prema potrebi pristupom životnog ciklusa, na okoliš i učinkovito korištenje resursa, prirodu i bioraznolikost i/ili problem upravljanja i informacija na koji je uglavnom usmjeren?</p>
<p>4. Doprimos temama projekta</p> <p>Pri ocjenjivanju tog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:</p>
<p>1. Za prioritetna područja „NAT” i „GIE”: Je li projekt jasno i potpuno u skladu s jednom ili najviše dvjema temama projekata za odabrano prioritetno područje? Je li to jasno opisano na</p>

odgovarajućem obrascu? Jesu li osnovne aktivnosti projekta jasno usmjerene na najmanje jednu temu projekata?	
2. Za prioriteta područja „ENV“: Je li projekt jasno i potpuno u skladu s jednom ili najviše dvjema temama projekata za odabrano prioriteta područje? Jesu li osnovne aktivnosti projekta jasno usmjerene na najmanje jednu temu projekata? Ako jesu, je li projekt pilot-projekt (tj. primjenjuje li tehniku ili metodu koja se nije primijenila ili testirala prije toga ili negdje drugdje na svijetu?) ili demonstracijski projekt na području Unije (tj. izvodi li u praksi, testira, ocjenjuje i širi mjere, metodologije ili pristupe koji su novi ili nepoznati na području Unije za razliku od demonstracijskih projekata u kontekstu specifičnom za projekt, npr. geografskom, okolišnom ili socioekonomskom kontekstu)? Je li navedeno jasno obrazloženje toga da mjere, metodologije ili pristupi nisu primijenjeni ili testirani prije toga nigdje na svijetu ili u Europskoj uniji (npr. upućivanjem na studiju ili internetsko istraživanje o ranijoj primjeni ili testiranju mjera, metodologija ili pristupa koji će se izvesti u praksi u okviru projekta)?	
5. Dodana vrijednost EU-a: ostvarivanje višestrukih ciljeva, sinergije i integracija	
Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:	
1. U kojoj mjeri projekt, unatoč tome što je usmjeren na jedno područje, uključuje mehanizam za ostvarivanje višestrukih ciljeva i konkretne aktivnosti za stvaranje sinergija s politikama EU-a (npr. u pogledu radnih mjesta i rasta, inovacija) osim onih iz Uredbe o programu LIFE bez ugrožavanja svojih ciljeva?	
2. U kojoj mjeri projekt uključuje posebne okolišne ciljeve u druga područja politika Unije? Jesu li jasno navedena ta područja politika i očekivani doprinos projekta? Jesu li odgovarajući donositelji politika propisno uključeni?	
3. Koje su konkretne društvene koristi koje nisu obuhvaćene programom LIFE, gospodarske koristi i koristi za druge politike Unije rezultat tih sinergija i integracije?	
6. Dodana vrijednost EU-a: mogućnost primjene u drugim područjima i prenosivost	
Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:	
1. U kojoj su mjeri u projekt uključene konkretne aktivnosti za olakšavanje mogućnosti primjene u drugim sektorima, subjektima, regijama i zemljama tijekom i/ili nakon završetka projekta? Je li predviđeno prenošenje aktivnosti, metodologija, tehnologija i, općenitije, rješenja projekta i rezultata? U kojoj mjeri te aktivnosti nadilaze samo širenje, prenošenje znanja i umrežavanje?	
2. Je li predloženi pristup dovoljno ambiciozan i realističan da bi se postigla kritična masa i mobiliziralo šire prihvaćanje?	
7. Dodana vrijednost EU-a: transnacionalna, zelena nabava, uzimanje u obzir	
Pri ocjenjivanju predmetnog kriterija u obzir bi trebalo uzeti sljedeća pitanja:	
1. Je li u projektu predviđena transnacionalna suradnja država članica EU-a? Postoji li partnerstvo više zemalja? Imaju li aktivnosti projekta transnacionalni opseg u okviru EU-a? Ako je tako, ima li transnacionalni pristup dodanu vrijednost EU-a u pružanju potpore ostvarivanju ciljeva projekta?	
2. Koristi li se i/ili promiče zelena nabava tijekom projekta jasnim mehanizmom isporuke za osiguravanje široke primjene pojmova zelene nabave?	
3. Predviđa li se prijedlogom uzimanje u obzir rezultata programa za istraživanje i razvoj EU-a, posebno projekata istraživanja i inovacija u području okoliša i klime koji se financiraju u okviru programa Obzor 2020. ili prethodnih okvirnih programa? Jesu li rezultati istraživanja važni za uzimanje u obzir prikazani na primjeren način? Je li način na koji će se koristiti u provedbi projekta u okviru programa LIFE uvjerljivo pokazan?	

Faza tehničkog odabira

1. Generička pitanja za sve komponente programa LIFE	
1. Ispunjava li prijedlog odgovarajuće kategorije projekata iz članka 2. točaka (a), (b), (c) ili (h) Uredbe o programu LIFE i je li usmjeren na ostvarivanje odgovarajućih ciljeva programa LIFE kako su utvrđeni u člancima 3., 9., 10., 11. i 12. Uredbe o programu LIFE?	Da/Ne

2. Je li projekt usmjeren na istraživanje i je li namijenjen izgradnji velike infrastrukture?	Da/Ne
3. Provodi li se projekt u Uniji i/ili na područjima na koje se primjenjuju Ugovori i odgovarajuća pravna stečevina ili je obuhvaćen jednom od iznimaka utvrđenih u člancima 5. i 6. Uredbe o programu LIFE?	Da/Ne
2. Operativna sposobnost sudionika projekta	
1. Postoje li jasni dokazi da podnositelji zahtjeva posjeduju stručnu sposobnost i kvalifikacije potrebne za dovršenje projekta?	Da/Ne
3. Posebna pitanja za svaku od komponenti programa LIFE	
3.1. Kriteriji koji se primjenjuju na sve prijedloge za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti programa LIFE	
1. Je li najmanje 25 % proračunskih sredstava prijedloga dodijeljeno konkretnim mjerama očuvanja (ili umjesto toga, je li prijedlog obuhvaćen nekom od iznimki navedenih u odjeljku 2.4.1. <i>Smjernica za podnositelje zahtjeva za prioritetno područje prirode i bioraznolikosti programa LIFE za 2017.</i>)?	Da / Ne / Nije primjenjivo
2. Je li projekt usmjeren na očuvanje divljih autohtonih vrsta ili sorta biljaka ili životinja ili prirodnih ili poluprirodnih staništa ili ekosustava?	Da / Ne / Nije primjenjivo
3.2. Kriterij koji se primjenjuje samo na prijedloge za prioritetno područje prirode programa LIFE	
1. Jesu li predložene aktivnosti usmjerene su na provedbu ciljeva Direktiva EU-a o pticama i staništa i, točnije, odnose li se na mjere očuvanja vrsta i/ili vrsta staništa koja su obuhvaćena odgovarajućim prilozima Direktiva o staništima ili pticama, prema potrebi u okviru mreže Natura 2000?	Da/Ne
3.3. Kriterij koji se primjenjuje samo na prijedloge za prioritetno područje bioraznolikosti programa LIFE	
1. Jesu li predložene aktivnosti usmjerene na ispunjavanje ciljeva 2. do 5. Komunikacije „Naše životno osiguranje, naš prirodni kapital: strategija EU-a o bioraznolikosti do 2020. (COM(2011)244“)?	Da/Ne
3.4. Kriterij koji se primjenjuje samo na prijedloge za prioritetno područje okoliša i učinkovitost resursa programa LIFE	
1. Je li demonstracijska i/ili pilot značajka prijedloga jasno opisana na odgovarajućem obrascu B2 i/ili B3 u alatu eProposal?	Da/Ne

Faza podnošenja i isključivanja

Kriteriji odabira pri podnošenju	
1. Jesu li obrasci zahtjeva A3, A4, A6 i A8 (prema potrebi) učitani u alat eProposal, potpisani te navodi li se na njima datum?	Da/Ne
2. Je li sažetak na engleskom jeziku dostavljen na obrascu B1?	Da/Ne
3. Jesu li obrasci prijedloga ispunjeni na službenom jeziku EU-a?	Da/Ne
4. Je li korisnik koordinator zakonito registriran u EU-u?	Da/Ne

Faza financijskog odabira

Kriteriji financijskog odabira	
1. Jesu li sljedeći obvezni prilozi učitani u aplikaciju eProposal u zatraženom elektroničkom formatu? Za korisnike koordinatore koji nisu javna tijela: <ul style="list-style-type: none"> • „Pojednostavljeni financijski izvještaj za program LIFE“ • najnovija bilanca te račun dobiti i gubitka (ili ako je podnositelj zahtjeva nedavno osnovan, mora dostaviti plan upravljanja/poslovni plan za najmanje sljedećih 12 mjeseci) 	Da/Ne

<ul style="list-style-type: none"> • kad zatraženi doprinos EU-a prelazi 750 000 EUR, revizorska potvrda <p>Za korisnike koordinate koji jesu javna tijela:</p> <ul style="list-style-type: none"> • popunjena „Izjava javnog tijela” s datumom i potpisom 	
2. Jesu li svi korisnici ispunili izjavu kojom potvrđuju da nisu u jednoj od situacija iz članka 106. stavka 1. i članka 107. Financijske uredbe?	Da/Ne
3. Je li korisnik koordinator prema dostupnim informacijama financijski stabilan (na temelju računa dobiti i gubitka, bilance, revizorskog izvješća) – kad je to primjenjivo?	Da/Ne
4. Je li korisnik koordinator prema dostupnim informacijama sposoban financirati projekt i/ili upravljati financijskim iznosima predviđenima u predloženom proračunu tijekom razdoblja predloženog projekta?	Da/Ne
5. Doprinose li svi korisnici financijski proračunu prijedloga?	Da/Ne
6. Jesu li svi korisnici isključeni iz sustava ranog upozoravanja javnog naručitelja?	Da/Ne